

Notat

Dato: 12. maj 2022
Reference: Lars Tiede Barsballe
Journalnr.: 18/14774

Evaluering af førtidspensionsområdet i Norddjurs Kommune

1.0 Indledning

Erhvervs- og arbejdsmarkedet behandlede den 24. november 2021 en status på førtidspension. Under punktet blev der protokolleret, at Ulf Harbo ønsker i den kommende udvalgsperiode, at visitationsrammen for tilkendelse af førtidspension tages op til fornyet behandling med henblik på at styrke den socialfaglige helhedsvurdering.

Denne evaluering fokuserer på arbejdet med førtidspensionssager i Norddjurs Kommune og arbejdet for at øge kvaliteten i belysningen og beskrivelsen af sagerne, samt rehabiliteringsteamets arbejde. Samtidig gives der i bilagsmaterialet en fuld gennemgang af det forløb, som førte op til vedtagelsen af visitationsrammen, samt de efterfølgende opfølgninger som Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget har behandlet.

Evalueringen indeholder også en kort gennemgang af, hvordan der arbejdes med førtidspensionssager i andre kommuner, hvordan lovgivningen påvirker arbejdet med førtidspension samt hvor mange borgere på 60 år eller derover, som har fået tilkendt førtids- eller seniorpension i Norddjurs Kommune i 2019-2021.

2.0 Sagsforløb

Bilag 1 gennemgår hele det sagsforløb, som ledte frem til vedtagelsen af visitationsrammen samt de efterfølgende opfølgninger på visitationsrammen.

Det konkluderes, at Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalgets godkendelse af visitationsrammen den 24. oktober 2018, byggede på et ønske om at styrke fokus på gældende lovgivning og øget dokumentation ved tilkendelse af førtidspension. Vedtagelsen af visitationsrammen medførte, at der i perioden 24. oktober 2018-31. december 2018 blev returneret 37 sager fra Pensionsnævnet til Rehabiliteringsteamet til fornyet behandling. Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget ønskede på den baggrund, at følge udviklingen på førtidspensionsområdet tæt.

Øget fokus på beskrivelser og dokumentation af iværksatte indsatser, samt et øget fokus på arbejdet i rehabiliteringsteamet, har betydet at kvaliteten af det materiale som forelægges Rehabiliteringsteamet er blevet forbedret. Dette ses bl.a. ved, at antallet af returnerede sager er faldet siden 2018.

Samtidig viste en analyse fra BDO, som uddybes i afsnit 4 nedenfor, at der i 22 udvalgte sager som Pensionsnævnet havde returneret til Rehabiliteringsteamet, ikke var grundlag for at tilkende førtidspension, da behandlingsmuligheder og/eller udviklingsmuligheder i forhold til borgernes arbejdsevne ikke var dokumenteret udtømmende. Samtidig stadfæstede Ankestyrelsen i størstedelen af tilfældene, Norddjurs Kommunes afgørelse i ankesagerne.

3.0 Arbejdet med førtidspensionssager i Norddjurs Kommune

I Bilag 2 gennemgås de relevante paragraffer for tilkendelse eller afslag på førtidspension i Norddjurs Kommune. Samtidig vises et flowdiagram, som gennemgår, hvordan en førtidspensionsansøgning går fra sagsbehandleren og frem til en endelig afgørelse.

Bilag 3 er selve visitationsrammen, som danner grundlaget for førtidspensionssagernes behandling.

Borgeren har ret til at udtale sig, inden der træffes afgørelse om førtidspension. Dette fremgår af Lov om social pension, §20, stk. 3, som siger, at: *Inden der træffes afgørelse om førtidspension, skal den person, som afgørelsen vedrører, have tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen.*

Pensionsnævnet er videre en retssikkerhed for borgere, der vælger at søge om førtidspension, på det foreliggende grundlag, uanset rehabiliteringsnævnet ikke ønsker at indstille til pension. Dette er sket i et enkelt tilfælde i Norddjurs

Borgeren har dermed en retssikkerhed i, at kunne få foretræde og sin sag behandlet to steder i kommunen.

3.1 Arbejdet med førtidspensionssager i andre kommuner

I de følgende afsnit gives en kort gennemgang af, hvordan der arbejdes med førtidspensionssager i andre udvalgte kommuner. Dette gøres for at vise, om arbejdet med førtidspensionssager i Norddjurs Kommune svarer til eller afviger fra andre kommuner.

3.1.2 Aarhus Kommune

I Aarhus færdiggør sagsbehandleren ansøgningen om førtidspension og inkluderer de relevante oplysninger. Der spares løbende med fagkoordinator omkring ansøgningen. Inden sagen sendes til Rehabiliteringsteamet, kvalitetssikres ansøgningen af en afdelingsleder eller fagkoordinator. Det er herefter ledelsen i Ydelsescenteret, som træffer afgørelse på baggrund af oplysningerne, som de har fået fra jobcenteret¹.

Denne arbejdsform forud for behandling af sager i Rehabiliteringsteamet har arbejdsmarkedsafdelingen haft tidligere, det at medarbejderne har kompetencen og muligheden for at foretage indstillingen, har løftet den samlede kvalitet i arbejdet og øget oplevelsen af ansvar for egen sag. Arbejdsformen var brugt og kritiseret i tiden omkring 2015 og 2016. I Norddjurs er lederen af Kontanthjælp og Udbetaling formand for Pensionsnævnet.

3.1.3 Odder og Vesthimmerland Kommune

I Odder og Vesthimmerland Kommune arbejdes på samme møde med ansøgningen om førtidspension som i Aarhus Kommune. Eneste forskel er, at der i disse kommuner er beslutningskompetencen ift. førtidspension placeret i et Pensionsnævn.

4.0 BDOs analyse af arbejdet i rehabiliteringsteamet

Erhvervs- og arbejdsmarkedsudvalget behandlede den 25. august 2021 BDOs analyse af 22 af de sager, som blev returneret til Rehabiliteringsteamet i perioden ultimo 2018-medio 2020. Analysen viste, at alle 22 sager både lå uden for visitationsrammen og uden for den lovgivningsmæssige ramme for rejsning af sag om/bevilling af førtidspension. En gunstigende afgørelse havde med andre ord ikke været lovlig.

---

¹ <https://www.aarhus.dk/media/7598/foertidspension-sagsbehandling.pdf>

Med udgangspunkt i BDOs anbefalinger er forvaltningen ved at reformere arbejdet i rehabiliteringsteamet og øge kvaliteten af arbejdet. Dette indebærer:

- Rehabiliteringsteamet skal tilføres bredere kompetencer
- Møderne i Rehabiliteringsteam med borgeren skal give plads til og være mere dialogbaserede, sådan at borgeren kommer til orde, og sådan at sagen ikke reelt er afsluttet inden mødet på rehab.

Den tidligere proces der har lange rødder, opleves ikke at være i overensstemmelse med lovens forudsætning om Rehabiliteringsteamet som et forum for dialog med borgeren.

Der er blevet tilført yderligere kompetencer, ikke bare til Rehabiliteringsteamet, men til alle jobcenterets medarbejdere gennem et kompetenceudviklingsforløb hos VIA. Samtidig arbejder jobcenteret på at øge graden af dialog i Rehabiliteringsteamet ved at afsætte mere tid til drøftelse af den enkelte sag på Rehabiliteringsteammøderne.

På nuværende tidspunkt er der afsat ca. 15 minutter til drøftelse af hver sag på rehabiliteringsteammøderne. Dette betyder, at der ikke foregår en reel dialog med borgeren, når vedkommende deltager i rehabiliteringsteammøderne. Der arbejdes hen imod, at der afsættes op mod én time til hver sag, hvilket vil give bedre mulighed for borgerinddragelse, samtidig med at der er bedre mulighed for at medlemmerne i rehabiliteringsteamet kan drøfte udviklingsmulighederne i den konkrete sag.

Antallet af returnerede sager er gået fra 37 i 2018 til én sag i 1. kvartal 2022. Dette skal ses i forhold til, at der i 2018 blev behandlet 128 sager i Pensionsnævnet, mens der i 1. kvartal 2022 blev behandlet 30 sager i Pensionsnævnet. Faldet i antallet af returnerede sager viser, at kvaliteten af dokumentationen er steget, samtidig med at kvaliteten af Rehabiliteringsteamets arbejde også er steget. Det er i den forbindelse vigtigt at bemærke, at dette ikke har betydet, at der gives færre begunstigende afgørelse end i sammenligningskommunerne eller resten af landet, jf. budgetanalysen af førtidspension og fleksjob i Norddjurs Kommune behandlet som punkt 1 på møde i udvalget i samme møde som denne sag.

5.0 Konsekvenser af ændret lovgivning

I dette afsnit gennemgås ændringer i lovgivningen, som har konsekvenser for Norddjurs Kommunes arbejde med førtidspensionsområdet.

5.1 Ressourceforløb

Regeringen og Folketinget blev den 11. december 2020 enige om aftale om bedre resourceforløb. Aftalen trådte i kraft 1. januar 2022 og betyder bl.a., at borgere med mindre end 6 år til folkepensionsalderen kun kan tilbydes resourceforløb, hvis de selv ønsker det. Borgere, som er i gang med et resourceforløb og når alderen, hvor de har mindre end 6 år til folkepensionsalderen, skal fuldføre resourceforløbet.

Med aftalen vil det for en gruppe borgere ikke være relevant at iværksætte tiltag, som kan være med til at videreudvikle på deres arbejdsevne og derfor vil det for disse borgere være relevant at afsøge mulighederne for at blive tilkendt førtidspension eller seniorpension.

Her er ordlyden af visitationsrammen tydelig, borgere der er tæt på pensionsalderen, skal ikke igennem udviklende forløb, men have adgang til førtidspension.

5.2 Seniorpension

Med aftalen om ret til tidlig pension blev muligheden for at blive tilkendt seniorpension udvidet, så fra 1. januar 2024 er det muligt for borgere at blive visiteret til seniorpension, hvis de har en arbejdssevne på 18 timer eller derunder om ugen. Dette forudsat, at de opfylder beskæftigelseskravet på 15-20 år.

Lempelsen af timekravet til seniorpensionen kan betyde, at flere af de borgere, som er i målgruppen for førtidspension, vil søge seniorpension i stedet for, da dokumentationskravet for at få seniorpension er lavere end dokumentationskravet for førtidspension.

Tabellen nedenfor viser antallet af 60-årige eller derover, som har fået tilkendt førtidspension i Norddjurs Kommune i 2019-2021. Tabellen viser også, hvor stor en andel i procent, som de 60-årige eller derover udgør af det samlede antal tilkendelser.

Tabel 1 - antal borgere på 60 år eller derover, som har fået tilkendt førtidspension i Norddjurs Kommune, samt andelen i % af det samlede antal			
Område	2019	2020	2021
60 årige eller derover	27	14	12
Andel af alle tilkendelser	18,8%	13,5%	13,0%

Kilde: Jobindsats.dk, den 5. maj 2022

De 60 årige eller derover udgør fra 2020 og frem en mindre andel af det samlede antal nytilkendelser. Faldet i antallet af tilkendelser fra 2019 til 2020 skyldes bl.a. indførslen af seniorpensionen, som for nogle borgere er et alternativt til førtidspensionen.

Tabel 2 viser antallet af tilkendelser til seniorpension i Norddjurs Kommune og hele landet i 2020 og 2021, samt hvor stor en andel tilkendelserne i Norddjurs Kommune udgjorde af det samlede antal tilkendelser.

Tabel 2 - Antal tilkendelser til seniorpension i Norddjurs Kommune og hele landet i 2020 og 2021			
År	Hele landet	Norddjurs	Norddjurs Kommunes andel af det samlede antal tilkendelser i %
2020	8.691	134	1,5
2021	7.682	79	1,0

Kilde: Jobindsats.dk, den 8. maj 2022